

www.e-rara.ch

**Chronologiae reformatae et ad certas conclusiones redactae tomus
primus [- quartus]**

Riccioli, Giovanni Battista

Bononiae [Bologna], 1669

ETH-Bibliothek Zürich

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-2140>

Illustrissimis collegii nobilium Parmensis convictoribus Io. Baptista Ricciolus Societatis Iesu s.
s. f. pl.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelnformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

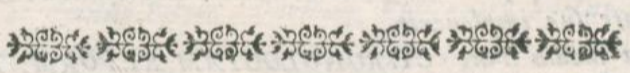
Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

ILLVSTRISSIMIS
 COLLEGII NOBILIVM
 PARMENSIS
 CONVICTORIBVS
 IO. BAPTISTA RICCIOLIVS SOC. IESV
 S. S. F. PL.

Inter Lilia, quibus teste Plinio delectantur Apes, Iris flos eminent, de quo idem auctor scribit: Floret diuersi coloris specie, sicut Arcus celestis, vnde & nomen: & de quo ante dixerat: Quaedam locum ipsum odoratiorem faciunt, vt Iris; quin & arborem totam, cuius radices attingunt: Vt non immerito quod de his potissimum Sapientia Diuina ad litteram pronunciauit: Considerate lilia agri quomodo crescunt &c. dico autem vobis, quoniam nec Salomon in omni gloria sua cooperatus est, sicut vnum ex istis, FARNESIANIS Lilijs accommodari queat: Tricolorem enim illam amoenitatem simul, maiestatemque, quam actis in perantiqua Nobilitatis profundum radicibus, erectoque sursum altissimo Stemmate; Serenissima ista Heroum prosapia, caelestis Iridis amula expressit, conseruauitq; ad hanc diem, videlicet PIETATEM, SAPIENTIAM, FORTITVDINEM. QVE Bellicam: Salomon rotam demum, aut perdidit, aut ea quasi expoliatus apparuit; quando alienigenarum amoribus infatuatus, in Idololatriam, insipientiam, socordemque ignauiam degenerauit. Considerauit ergo Consideratissimus, ac Prudentissimus Dux Parmae, ac Placentiae RANVTIVS, non sua tantum familiae ex conseruato trium praedictarum Virtutum colore incrementum; sed vt aliarum quoque familiarum arbores, suae Iridis attactu, si fas est ita cum Plinio loqui, odoratiorem efficeret, Collegium istud Parmense CONVICTORVM NOBILIVM, iam inde ab Anno MDCI. fundauit, & Anno MDCIV. Societatis Nostrae Patribus, acceptante hoc munus Reu. Praeposito Generali CLAVDIO AZAVIVA, gubernandum tradidit, vt in eo Nobiles vndecunq; inuitati adolescentes in Christiana pietate, Litteris ingenio homine dignis, Armorumque praedictis educati, triplici hoc argumento, velut caelestis Iridis coloramento, Nobilitatem Patriae, Maiorumque suorum adeo comprobatae testatamque representarent, vt eiusdem noui fundatores, & prima gentilitia claritatis capita, si aliunde illam non traxissent, quam reuera traxerant, censerent mererentur. Sic enim C. Marius apud Sabustum post enumerata militaria sua instrumenta, & spolia, adiunxit: Praeterea cicatrices aduerso pectore. Haec sunt meae imagines, haec mea Nobilitas: Sanè vt aduertit Ennodius: Nullo teste Nobilitas vtitur, cuius sanguinem non probet institutio. Nobilitatem enim comparat cum auro, nullum pretium à naturali fodina consecuto, nisi artificis manu pretiosum euadat: Verba Ennodij sunt haec: Aurum nihil est, ni manu componatur artificis, & fuluo pretium metallo, lima fabricante iungatur. Cessante industria, exigua est claritas generis.

Lib. 7.
 cap. 12.
 & 7.
 Matth. 6
 De bello Iugurth.
 dict. 9.

Ad De-
metria-
dem.

generis, quæ venerit à natura. Fabrilibus debet studijs, quod in partu suo terra laudatur. Et cap. 33. idem dixit. Non est cum vitij sociata Nobilitas, & malè ingenuus probatur, qui vitiorum feruitute deprimitur. Ante illum quoque S. Hieronymus: Ille clarus, ille fit nobilis, ille tunc integram Nobilitatem suam feruare, se putet, si dedignetur feruire vitij. Et ante hunc S. Cyprianus de Celerino agnoscente necessitatem imitandi Maiorum suorum virtutes dixit: Nec degener ergo esse, nec minor poterat, quem sic domesticis exemplis virtutum, ac fidei prouocabat familiae dignitas, & generosa Nobilitas. Ergo ut vera Nobilitas Illustrium Italiae, & ultra familiarum in adolescentium posteritate propagaretur iisdem coloribus, quibus ab initio claruerat, videlicet pia morum probitate, litteraturæ cultu, & armorum exercitamento; Collegium istud sanctissima instituit prouidentia RANVTIVS I. Dux prudentissimus.

4. Georg.

Proinde ad Farnesianæ Iridis, non tam umbram, quam colores, vndique Nobilitatis Italicae flos ad caelestem florem conuolauit; imò ingeniosa metamorphosi, de floribus in Apes transmutatis lectissima quæque virtutum exempla, tanquam celi nectar ex alijs floribus seligentes, ut ex tanta fragrantia, flagrantissimum suum studium emblemate aliquo profiterentur, Apiarijs mellificij adiculis, Virgilianum illud adscripsere. Tantus amor florum. Postea tamen, ne aut sibi solis, aut solius patriæ, ac familiae commodo, & ornamento mellificare viderentur, sed ita sibi laborare, ut alijs quoque, ac bono publico prodesse possent, vice illius hemistichij Virgiliani. Sic vos non vobis, cui subintelligendum erat: Mellificatis apes; placuit hoc hemistichium substituere: Vobis atque alijs. Creuit autem Nobilissimarum harum Apum numerus adeo, ut cum antea rarissime septuagenarium numerum excederent; post Sereniss. RANVTII II. Ducis protectionem, directionem, ac vigilantiam, duplo, & amplius maior numerus earum fuerit. Neque numerus solum creuit, sed disciplina quoque tenor, & crescentibus tanti Principis, ac Sereniss. ipsius Matris MARGARITAE fauoribus, creuit sub ista odoratissima, & ornatissima Iride triplex ille color Pietatis, Litteraturæ, & Armiludij, ut totam ipsam Europam celebritate sua impleuerit.

Hac mihi cogitanti, placuit meam hanc CHRONOLOGIAM REFORMATAM non vni Principum, aut Nobilium Personarum dedicando exhibere, sed VOBIS istius Collegij Nobilissimis Conuictoribus, & in vobis alijs quoque, totique vestrarum Familiarum Patriarumq; Nobilitati; ut vestrum emblematicum illud hypogramma usurpando VOBIS ATQVE ALIIS, si qua possem ope, ac opella pro mea tenuitate utcumque prodessem. Spero equidem quemadmodum ex isto Collegio prodire, ita prodituros in posterum non paucos, qui vel ad Sacras Purpuras, & Insulas euecti, Catholicam Ecclesiam vitæ exemplaris splendore doctrinaq; illustrent; vel ad Prefecturas civiles, aut militares ducatus terra marique promoti, prudentia illinc, & iustitia, hinc autem fortitudine bellica, & disciplina militaris, vel in ipsis victorijs temperantia, Patriæ Gentisque suæ gloriam amplificent. Omnibus ergo Vobis, pro diuersitate genij, ingenij, & vitæ instituendæ, Chronologiæ meæ diuersos Tomos deseruire posse non despero; tum ad documentum temporum rerumque gestarum, tum ad incitamentum, ardoremque emulandi, seu maiorum vestrorum, seu aliarum Illustrium personarum acta, & præclara facinora. Otiosa enim, & sterilis esset præteritorum temporum, rerumque insignium lectio, nisi, & ipsi digna lectu suo tempore perpetratis, & quæ laudata in alijs admiramini, laudanda in vobis quoque imitemini, vestrisque gestis egregijs, nedum speciosis cognominibus, Catalogos Rerum insignium, Personarumq; Illustrium magno gloriæ incremento augeatis in posterum. Id enim à Vobis, & expetit, & expectat in Operis huius Frontispicio CHRONOLOGIAE, & HISTORIAE proposita effigies, ut illius quidem Annorum Catena Vestris aureis annulis prolixior euadat, & eadem nomina vestra in Tabulis eternitatis potius quam in marmoribus, adamantino celte insculpta latetur: Hac verò Magistra vitæ, speculumque prudentiæ suæ vobis facit ad virtutem veramq; Gloriam præluens, Tubam quoque Famae omnibus locis, ac temporibus personantem, polliceatur, & præstet.

Onuphr.
Pannuin.

Verum enim verò, licet aliunde Vobis, Nobilissimi Adolescentes ac Iuvenes, ex Chronicis Annalibus, & Historijs exempla Pietatis, Sapientiæ, & Fortitudinis multa, & magna suppetere non inficier: Ternos tamen virtutum harum colores, propius intueri, & imitari promptius datur ab illa Iride, quæ FARNESIANÆ Gloriæ symbolum est; ut vnde radicem, ac fundamentum agnoscit istud Collegium, indidem colligat luculentissima exempla ad imitationem; & cuius foliorum protectione fruatur, ac patrocinio gloriatur; eiusdem inuitetur odorum lenocinio, & ornamento colorum, quibus vera Nobilitas illustratur. Liceat enim mihi Veronensis Chronologi superiore æuo celeberrimi, in Vita PAVLI III. Summi Pont. exordium huc transcribere. Gens FARNESIA, quorum Summi honores, & res præclare gestæ memorantur, magnum decus, atque ornamentum accepit, tum ætate nostra ijs rebus, quibus

morta-

mortalium vita honestatur, ita omnibus excellit, ut Italicarum Gentium paucissimas cum ea, vel opibus, vel dignitate conferri; virtute quidem, & studio maximarum rerum, unde vera Nobilitas petitur, præferri nullam posse existimem. Arma certe huius Gentis, Pietati, ac Religioni militasse ferè semper compertum est. Hæc Onuphrius nihilo magnificentius, quàm verius.

PETRVS enim *Farnesius* *Paschali* II. Pontificatum gerente, *Equitum Ecclesiasticorum Magister*, insigni victoria de Pontificis hostibus *Coloniam* olim *Colsam* dictam, & deinde *Vrbitelum* restituit: eius verò nepos *PRVDENTIVS*, sub *Lucio* II. Pontifice, & huius descendentes *POPO*, & *RANVTIVS* sub *Innocentio* III. egregiam pro libertate Ecclesiastica operam nauarunt; eorumque posteri contra ipsos Imperatores, Romanæ Ecclesiæ partes, ac iura, ingenti fortitudine, felicitique successu sustinuerunt. At *PETRVS* *Iunior* *Poponis* filius, Anno *MCCCXIII*. *Vrbis Veteris* Princeps factus, Ciuitatem illam à *Guelforum*, *Gibellinorumque* seditionibus vindicauit: Ex qua etiam familia *Petrus Ancharanus* *Iuris* utriusque Principatum fermè obtinuit. *Petri* porrò *Iunioris* filius *RANVTIVS*, Ecclesiastici exercitus imperator, adeo strenuè contra perduelles Ecclesiæ militauit, ut propterea *Summ. Pontifex Eugenius* IV. aurea illum rosa cohonestarit. Ex hoc natus est *Petrus Aloysius*, qui ex *Ioannella Caietana Bonifacij* VIII. gentile genuit *ALEXANDRVM* *Farnesium* *Carini* in *Etruria* natum 29. *Februarij* Anno *MCDLXVIII*. *Paulo* II. Ecclesiam gubernante, quæ fuit causa, ut *ALEXANDER* hic, creatus deinde *Summus Pontifex* *PAVLI* III. nomen assumpserit, quo nomine illum deinceps per anticipationem designabimus.

PAVLVS itaque III. cum *Romæ* sub *Pomponio* *Lato*, & *Florentiæ* sub alijs præceptoribus *Latinas*, *Græcasque* litteras, *Philosophiam* insuper, ac *Mathesim*, mira ingenij felicitate didicisset, Anno demum *MCDXCIII*. 12. *Kal. Octobris* ab *Alexandro* VI. *Sacra Purpura* ornatus, *Legatusque* *Viterbij*, ac deinde *Piceni*, *Parmæque*; *Episcopatu* auctus sub *Iulio* II. in *Lateranensi* Concilio, doctrina, ac prudentiæ suæ thesauros palam fecit, *Legatusque* in *Hispaniam* missus, *Parmæ* *Lotrechium* *Gallorum* ductorem sollicitauit, ut in auxilium *Clementis* VII. magnis itineribus properaret. *Bononiamque* reuersus *Carolo* V. Imper. satagenti, ut *Clemens* idem *Quindecim* factionis suæ *Cardinales* crearet, persuasit, ne id posceret à *Clemente*: quo ex hac vita sublato, cum *PAVLVS* in *Purpurato* *Senatu* unum supra quadraginta annos vixisset, *Gallisque* æquè, ac *Hispanis* æquilibrium sui pectoris conseruasset, nequaquam querendus fuit, qui ad *Summum* Ecclesiæ *Triregnum* eligeretur, sed eligendus statim, qui ceteris integritate, sapientia, prudentia, & rerum usu eminebat: Hinc factum, ut ante nouendiales exequias *Clementi* VII. persolutas, *Purpurati* *Patres* ad eum tanquam *Pontificem* certum adoraturi properarint. Sed ille id constantissimè recusauit, nec nisi post iusta prædecessori suo peracta, in comitijs electus est III. *Idus Octobris* Anno *MDXXXIV*. & III. *Nonas Nouembris* coronatus *PAVLI* III. ex iam dicta causa nomen assumpsit.

Pontificatum adeptus, & memor dicti *Senecæ*: Ex quo *Cæsar* se orbi terrarum dedicauit, se sibi eripuit: Statim se totum *Reipublicæ Christianæ* commodo impendit. Et quoniam *Sex. Aurelio* *Victore* monente: Ab egregijs Principibus expectatur *Sanctitas* domi, foris fortitudo, utrobique prudentia: Ex *XX. lectissimis* *Cardinalibus* à se creatis, nouem reformandis Ecclesiasticis præfecit. Nemo autem *Romanorum* *Pontificum* ad eam diem plures *Sacra Purpura* digniores toto orbe *Christiano* conquistos, in *Patrum* *Senatum* euexit. Fuere siquidem vnus, & septuaginta, ex quibus vnus post alium ipsi in *Summo* *Sacerdotio* subrogati sunt videlicet. *Iulius* III. *Marcellus* II. *Paulus* IV. & *Pius* IV. De illorum consilio frequentibus confistorijs diuque conctatus, tandem *Henricum* VIII. *Britaniæ* *Regem*, qui se *Anglicanæ* Ecclesiæ *primarium* sub *CHRISTO* caput, *Pontifice* contempto edixerat, & inter alia scelera, *Io. Fischerum* *Episcopum* *Roffensem* ab hoc *Pontifice* *Cardinalem* creatum, decollari publicè iusserat, anathematis fulmine perculit, *Regijsque* titulis priuatum, in ordinem redegit. Anno 1535. iterumque Anno 1538. post frustra expectatam toto triennio resipiscentiam. Mox *Carolo* V. ad *Tunetanam* expeditionem incitato XIII. *Triremes*, *Virginio* *Vrsino* ductore, misit cum facultate in bellicos usus conuertendi decimas *Sacerdotiorum* totius *Hispaniæ*, nec ullis legationibus, aut itineribus proprijs *Niceam* usque pepercit, quo *Carolum* V. & *Franciscum* *Gallorum* *Regem* à priuatis hostilitatibus auerteret, eorumque arma contra *Turcas* conuerteret: *Nouennes* tamen *inducias* ab ipsis obtinuit. *Luca* deinde eidem *Cæsari* obuiam factus, eum adduxit ad emendanda, quæ in *Comitijs* *Ratisponensibus*, *Caroli* ipsius permisso malè contra regulas *Patrum* acta fuerant. Et de *Concilio* *Oecumenico* indicendo, conuocandoque ibidem cum *Carolo* transiit; Quod licet indictum in *Annum* *MDXLII*. postea tamen pace secuta inter *Cæsarem*, & *Regem* *Gallum*, post pugnam ad *Cerasulam*, iterum resumptum conuocatumque *Tridentum* est anno *MDXLV*. & post *Sessionem* *Octauam* translatum *Bononiam* à *PAVLO*.

Apud
Rhodi-
gia l. 8.
c. 1. in
Traiano.

PAVLO. Sed non est huius loci Pontificis huius immensa praeconia intra huius paginae angustias coarctare.

Ne tamen ingrati, aut immemores videamur reticendo quantum FARNESIANAE Domui minima nostra Societas IESV, & per eam Ecclesia Catholica debeat, ipseque nouus in Oriente Orbis recolendum est, S. FRANCISCVM XAVERIVM à S. IGNATIO LOYOLA electum Anno MDXL. à Paulo III. Nuncij Apostolici auctoritate munitum, cum Lusitani Regis Legato in Indiam Orientalem missum esse sub ipsum 16. Martij diem, eodemq; Anno die SS. Martyribus Cosmo, ac Damiano Sacra, oblatam sibi à S. IGNATIO Instituti nostri formam, illo insigni Oraculo DIGITVS DEI EST HIC. Anno autem MDXLIII. pridie idus Martij, sine restrictione numeri, eandem Soc. confirmavit cum facultate condendi Constitutiones. Deinde tribus alijs Bullis, seu Breuib; Annis MDXLV. NDXLVI. & MDXLIX. cum plurimis, & amplissimis Priuilegijs locupletauit pro sua erga Institutum nostrum benignitate, & pra-concepta existimatione, cuius manifestissima quoque signa fuere, quando non semel ad mensam suam disputantes de maximis Theologiae controuersijs aliquos, ex decem primis patribus audire voluit, & ad Concilium Tridentinum pro Theologis Pontificijs delectos ex hac Societate misit Iacobum Lainium, & Alphonsum Salmeronem. Itaque quidquid boni in Ecclesia Dei ab hac Societate per omnes Mundi regiones deriuatum est, post IESVM (cuius nomini gloria non nobis est danda) ex FARNESIANAE per PAVLVM III. Munificentiae fontibus emanauit; impleuitq; Romae Dominus ipse IESVS, quod S. Ignatio nostro ad Urbem accedenti Anno 1538. pollicitus erat dicent: Ego vobis Romae propitijs ero. Quod multis alijs in rebus confirmatum est: Sed potissimum ex Domo Professa, quam ALEXANDER FARNESIUS Cardinalis eiusdem PAVLI nepos, & ex pulcherrimo Templo, quod ODOARDVS FARNESIUS, item Cardinalis nobis à fundamentis in eadem Vrbe, Regia magnificentia, suis sumptibus tanquam suae religionis in Deum, suique in Religionem nostram amoris perenne monumentum crexerunt.

OCTAVIVS porro Magni Aui Pauli III. Magnus Nepos, inter cui sui Principes clarissimus fuit, siue in bellis fortitudinem spectes, siue in pace artem prudentissimè regnandi, cum tanta comitate, vt priuatum quenque tanquam priuatus resalutaret, tantaque affabilitate, vt pauperum causas, nedum aliorum, facillimè admitteret, tanta denique liberalitate, ac beneficentia, vt vota se adeuntium praeueniret non raro. Eius maturum in immatura, & duodenni aetate iudicium agnoscens PAVLVS in locum Francisci Mariae Feltrij Anno MDXXVII. illum Urbis Praefectum, & Camertum, vulgo Camerini Ducem iure beneficiario creauit. Carolus autem V. Imperator tanti OCTAVIVM, & Farnesianam affinitatem fecit, vt quod in colloquio ad Nicenam Prouintiae PAVLO III. pollicitus fuerat, in collocanda MARGARITA sua Primogenita, post Alexandrum Medicum eius primum maritum, à Laurentio fratre nectum; multis alijs principibus, ipsiq; Cosmo pretulerit OCTAVIVM annos natum 13. qua uxore merito se obstrictum Caesari agnouit. MARGARITA enim Anno MDXXII. nata, & liberalibus artibus educata; virilibus tum fortitudinis in venationibus, tum prudentiae in subsecutis gubernationibus, tum praecipue pietatis apparuit, ex quo electo ad Sacras Confessiones S. IGNATIO Loyola singularem erga Sacratiss. Eucharistiam Religionem, Austriaca prole dignam sic hausit, vt quotannis in Caena Domini duodennis puellis pauperibus pedes ablueret, epulas sua manu vestes, aurumque porrigeret: in Festo autem CORPORIS CHRISTI multas Virgines egentiores, dote adiuncta honestè collocaret. OCTAVIVS autem Anno MDXLI. prima militia rudimenta sub Carolo V. Socero posuit, quando illum cum Margarita PAVLVS Pontifex Lucae obuiam factus, Caesari traiecturo in Algerianam expeditionem, tanquam conubernalem tradidit, neque verò Gener ab armati Soceri latere unquam discessit. Ille verò Annus nempe MDXLV. felicissimus, ac faustissimus isti Domui fuit, quo prima Tridentinae Synodi Sessio celebrata fuit, & MARGARITA enixa est gemellam, & masculam prolem ALEXANDRVM, & CAROLVM, & OCTAVIVS Parmae, ac Placentiae Ducatu supra Camerinensem auctus est: Licet autem ob tam insignem partum tota Roma letitijs, ludisque ad multas hebdomadas incesserit, OCTAVIVS tamen, qua erat moderatione animi, & erga Deum Religione, non prius gratulantium admisit officia, quam properans ad Diui Marcelli Templum, & pronolatus ad pedes Imaginis Saluatoris ex Cruce pendentis, grates persoluerit, seque suosq; liberos ipsi seruandos obtulerit. Sequenti Anno Philippus Habsia Lantgrauius, & Io. Fridericus Dux Saxonum in Caesarem Deumque rebelles, & Lutheriana peste infecti, una cum alijs liberis Ciuitatibus Smalcaldicum foedus, in oppido scilicet Smalcalda Saxoniae percussum, sub specioso Euangelicorum, ac Protestantium nomine pro libertate Germaniae vsque adeo promouerunt, vt eorum exercitus octoginta millibus peditum, vt duode-

ginti millibus equitum constaret. Caroli autem V. copia triginta quinque mille pedites, & quindecim mille non excedebant equites. Sed missis à PAVLO III. tribus Italicorum lectissimis legionibus, milleque galeatis equitibus Duce OCTAVIO, unà cum eius fratre Cardinali Legato, confirmatus Caesar, bellum conuertit in hostes, demumque post octo menses totam, quae intra Danubium, Albin, & Rhenum continetur, Germaniam subegit, utroque duce rebellium capto; Quoniam verò Caesar Italicis legionibus Ductorique OCTAVIO magnam eius victoriae partem acceptam retulit, eum magno amoris incremento, & aurei Velleris ornamento complexus est. Eadem fortitudine postea Parmam Anno MDLI. toto anno à Pontificio, & Caesareo exercitu obsessam propugnauit, & restitutione Placentiae accepta, pro Philippo II. Rege Hispaniae in bello Italico contra Herculem II. Estensem, Gallicarum copiarum praefectum, non semel rem Hispanam promouit. Nec minori virtute Anno MDLVII. in Belgio pro eodem Philippo ibi commorante, supremis contra Gallos praebis, tanquam honorarius interfuit. Ad eum tunc Margarita misit Alexandrum filium duodennem, quem OCTAVIVS Philippo tanquam pignus unicum fidei, ac fiducia tradidit educandum, cum spe arcis quoque Placentiae restituendae: Ipsamque MARGARITAM. Anno MDLIX. consensu, & consilio mariti delectam, ad Belgij Gubernationem ipsemet deduxit. Sexennio nondum elapso Philippus Rex ALEXANDRO Parmensi Principi Anno MDLXV. coniungem procurauit, obtinuitque MARIAM Lusitanam Eduardi Regis filiam literatissimam pariter, ac pijsissimam virginem, quas ob dotes mirum in modum letatus OCTAVIVS, felicitatis in filio sua cumulum agnouit, donec Margarita ex Belgio redeunti occurrit Anno MDLXVIII. Quid verò in Societatem nostram contulerit non abs re fuerit hoc loco commemorare. Alexandro Cardinali Farnesio saepius agenti de constituendo Parmae Collegio nostrorum OCTAVIVS Dux eius frater diu obstetit, falsis rumoribus de huius Societatis hominibus praecipuus. Sed Anno MDLXIV. Iubertus de Sancto Vitali Comes Sala Duci huic charissimus, egrotansque absque spe viuendi, Ioannem Gurream Mutinensis Collegij Rectorem accersuit Parmam. Ille statim adfuit, adstititque diu noctuque moribundis tanta charitate, ut Comes magnam summam argenti per Codicillum legarit Collegio Mutinensi. Quo cognito Gurrea egre, sed tandem persuasit Comiti, ne quidquam legaret Societati, ne huius Legati auctor haberetur Confessarius. Comes Duci nunciari iubet, manifestandum esse nescio quid, antequam moreretur. Accurrit Dux eumque Comes sic allocutus est, Sinceritatem meam Excellentia tua optimè nouit, & ego in eo sum articulo, ut mentiri Deo, Tibique perhorrescam. De Societate Iesu, quae vel maleuoli, vel imperiti iactant, praesertim de auuiditate opum, & de insinuatione in testamenta, ego falsa esse noram; sed recenti facto certissimus euasi. Narrauitque illi Gurreae modestam, sed obstinatam recusationem Legati tum alijs in laudem Societatis nostrae adiunctis, rogauit, ut Collegium illi Parmae fundaret, aut fundandum procuraret. Dux illico Gurream in secretum cubiculum accersitum, detecto capite veniam precatus, quod haecenus Societatis Collegio Parmae statuendo restitisset, agnoscere inquit se dignum repulsa, qui tamdiu repulisset illam; sperare tamen P. Lainium Praepositum Generalem, habita ratione boni animarum, & Glorie Dei, acceptaturum Parmae Collegium. Quam spem confirmauit Gurrea, & Dux statim preparauit necessaria ad habitationem, & victum, facileque obtinuit à Sodalitate fratrum Societatis Iesu, olim à PP. Fabro, & Lainio instituta, ut Oratorium S. Rochi concederent, pro fundando Collegio, cuius primus Rector fuit idem Io. Gurrera.

ALEXANDER Farnesius, ex OCTAVIO, & MARGARITA Caroli V. primogenita primogenitus Gemellorum Romae natus Anno MDXLV. quantus futurus esset militum Imperator, praevindit ingens eius Proauus PAVLVS III. quando infantis huius capiti manum superponens pronunciauit: Hic magnus exercituum ductor euadet: Et ipsemet ALEXANDER, agnouit se à Deo, & à natura factum ad excellentissimum bellicae virtutis, & gloriae gradum conoscendum. Siquidem in Belgio dum anno MDLXXVIII. ageretur de Inducijs inter Io. Austriacum, & Ordines foederatos; improbauit ipse tales inducias scripsitque ad OCTAVIVM Patrem inter alias rationes hanc. Id esset in horum hominum manus, tanquam in vincula conijci me vitamque mihi praescribi otiosam, desidem, ingloriam, genio certè meo infelicissimam, quippe qui ad immortalitatem nominis, armorum gloria comparandam, me trahi naturae vi sentiam, in eorumque tractatione perficiendum me supra communem modum, Diuina ope confidam. Reipsa enim non solum excessit communem modum, sed maximos quosque, ac celeberrimos Bellorum Duces, & Imperatores, aut equauit, aut plurimos superauit, si omnes prerogatiuas simul complectamur animo, quas in eum Diuina liberalitas contulit. In vno enim hoc ALEXANDRO rediuiua eluxit Alexandri Magni fortuna, sed sobria, iraque potens; & intrepidum Camilli Romani pectus; & audax Curtij generositas, & Scipionum fulmineus in praelys ardor, & Demetriij Polyorctis in machinis bellicis industria, & in secundis militi-

bus, incruentisq; victorijs Fabij Cunctatorij prudentia, & in militaris disciplina rigore Torquati, sed inculcata seueritas, & in victorijs Iulij Caesaris felix celeritas, sed longè maior iustitia in causa belli, quippe qui non solum contra rebelles in Philippum Regem Auunculum suum militauit, sed etiam, & potissimum contra Diuinæ Maiestatis Perduelles, Religionisq; Catholica ex Lutheri, & Caluini hausto veneno infensissimos hostes; qua de causa tantam in Deum, Deique Matrem fiduciam conceperat, ut plerunque certus victoria, aut preliando congrederetur cum hostibus, aut obsidendo, vel oppugnando Ciuitates, & Arces aggredere, & inimicos Dei debellando Iosuem, Dauidem, Iudamque Machabæum in se vno representaret. In Confesso est apud Historicos cui superioris, Belgium sub ALEXANDRO Parmensi cussaesse omnium celeberrimam Martis scholam, ad quam undique ex Europa concursus fiebat procerum, quot quot bellica gloria stimulus urgebat: neque inde descendebant, quin ALEXANDRI Farnesij genuinam imaginem aureo, vel argenteo mumismate insculptam, & torque de collo pendentem gestantes, animo quoque imaginem fortissimi Herois, & Magisterij militaris documenta seruarent. Desiperem profecto, si Dedicatoriæ huius breuitate tanquam modulo pedis, Herculis huius staturam, seu ALEXANDRI huius (qui mihi & plurimis Macedonæ Alexandro Magno maior fuit) magnitudinem, quantumuis arcto compendio conarer adstruere. Sufficit ad eius Fortitudinem, Prudentiam, ac Pietatem perpauca indicare, ut inde de alijs, quæ apud Historicos innumerabilia extant, coniectura qualiscunque percipi possit.

Anno MDLVII. Missus est ALEXANDER à Margarita Matre ad OCTAVIUM in Belgio cum Philippo II. Rege Hisp. commorantem, ut eidem Regi pignoris instar charissimi educandus traderetur annum duodecimum ingressus. Inde ductus in Hispaniam, Matrivi, & Compluti per annos fermè octo cum Carolo Principe, & Ioanne Austriaco, in equestribus, & gladiatorijs profectionibus, cum grauitate morum, & liberalitate in alios præcallebat. Annos natus 20. procurante Philippo Rege, duxit MARIAM Eduardi Regis Lusitaniæ filiam virginem litteratissimam, & piissimam, celebrataque sunt Bruxellis nuptiæ presente OCTAVIO Anno MDLXV. Inde Parmam digressus, genuit inter alios ex MARIA Margaritam, Ranutium, postea Ducem, & Odoardum postea Cardinalem; sepiusque exercuit se ad arma ludis equestribus, & gladiatorie artis peritissimos quosque, etiam per noctem incognitus prouocans. Sexennio post indicto opera Pij V. bello Sacro contra Turcas, cum numerosissima Parma, & Placentiæ Nobilium cohorte alijsque Prætorianis militibus adiuit Ioannem Austriacum, obtulitque se illi voluntarium militem: exortamque intereum, & Venerium Venetæ classis præfectum discordiam, de suprema Classis Catholica præfectura; prudentia, & auctoritate apud Auunculum sedauit, qua de causa Pius V. testatus, est postea, se & Christianam Rempubliacam ipsi plurimum debere. Præfectus mox ALEXANDER tribus Genuensium triremibus, ex prætoria in Mustaphæ Quæstoriæ triremem, arrepto prælongo gladio transiliens, utraque manu rotans vibrabilem ensẽ, tanta strage Turcarum viam suis aperuit, ut Mustapha vulnerato, Scanderiæque præfecto capto, duabus triremibus, & binis nauibus cum magna præda, & Turcicæ monete captu potitus sit: monitusq; ab Austriaco de periculo, in quod temerè propemodum se coniecisset, respondit, se fiducia in Deum, & Sanctitate coniugis satis munitum, ideoque securum id periculi aggressum esse. Anno porro MDLXXVII. die 11. Septembris, obiit Sanctissimè MARIA eius coniux: & tunc Philippus Rex ALEXANDRUM, ad expeditionem Belgicam inuitauit, asserenteque Gregorio XIII. Expeditionem eam Deo cordi futuram paruit utrique, diequè 12. postquam Parma discesserat, adfuit Austriaco Lucenburgi, à quo iussu Regis declaratus particeps omnium belli pacisque negotiorum, oblatum in singulos menses millenum aureorum censum recusauit, nondum se emeritum dicens; meriturus tamen quamprimum hæc, & maiora: Anno quippe sequenti nempe MDLXXVIII. die 20. Ianuarij fœderatorum ordinum exercitum prope Gemblacum 18. millibus bellatorum constantem eminens conspicatus, eorumque, ex intricatis ac vacillantibus hastis, confusionem agnosceus, armigero propiori dixit: Curre ad Ioannem Austriacum Ducem; refer, Alexandrum veteris Romani memorem, se in fossam immittere, ne opportunitatem amittat reportandi de hoste certam Dei ope, & Austriacis auspicijs, magnamq; victoriam. Illico equum conscendens, arreptaq; lancea totus vultu, & oculis Martem spirans, inuitansq; vicinos proceres, insiluit, inlutulentam, quæ interiacebat, fossam, tantoque impetu cum 600. equitibus primum, ac deinde cum alijs 1200. ab Austriaco submissis, latus hostilis exercitus inuasit, ut sesquihoræ spatio, totus prostrigatus sit, cæsis captisue octomillibus, reliquisque fugatis Gemblacum, quod mox obsessum deditumque. Hanc nihilominus victoriam ipsemet in litteris ad Regem, & Octauium patrem tribuit Io. Austriaco, qui tamen suppetias tantummodo contulerat: ab eodem verò iterum, monitus, ne impostèrum talibus se periculis tanquam priuatus miles exponeret, sed Ducis potius partes gereret, respondit. Et quonammodo Ducem me Regi nostro præstare potero, nisi

nisi prius egregium me militem probem? Quo audito illum Austriacus complexus est, & reliqua exercitus capita conclamarunt: Vivat ALEXANDER, Vivat Parmensis Princeps. Gemblacensi deditio succedere ALEXANDRI ope, ac virtute intra tres fere menses multarum arcium deditioes precipue Sichemij, Diestemij, Leuia, Niella, & Philippopolis: & die 16. Iunij Limburgi alioquin munitissimi deditio, ad quam intra unius hora spatium deliberando, sed minaciter concessum, solo terrore, ac nominis fama Limburgenses adegit; ob idque gratulationes hinc recipiens ab Episcopo Leodiensi, Duceq; Iuliacensi, quibus Limburgum infestum erat; hinc demum à Rege Hispano accipiens duodennum millium aureorum censum. Quando autem fortitudini frena potius, quam calcaria censuit adhibenda, maluit cautior haberi, quam promptus ad dimicandum: sic eodem anno censuit non preliandum cum triplici hostium exercitu ad Nouiomagum congregato, ob nimiam disparitatem numeri militum, & situm dolis, ac insidijs hostium accommodatum. Nihilominus praevalentibus aliorum suffragijs, ne cautela timiditati adscriberetur, poposcit sibi primum locum in fronte peditum: at quando simulata fuga hostes, ex syluis erupere in Austriacos, patuit quanti praevalere debuerat ALEXANDRI consilium, & ipse summa dexteritate retracto seruatq; milite, non minorem laudem meruit, quam alias hoste deuicto.

Labeatur Annus MDLXXVIII. quando Ioannes Austriacus die 21. Septembris desperata corporis salute, ius omne pacis, ac belli in ALEXANDRVM Parmensem Principem transtulit, & Kalendis Octobris ex hac vita migravit. Illico Parmensis acceptandum censuit generalis in Belgio, & Burgundia praefectura munus, ne Regis confirmatorias expectando, interim Religio, & Regis causa detrimentum aliquod caperet: quas non nisi die 29. Nouembris accepit, quando scilicet de 17. Prouincijs Belgicis vix tres Regi parebant Hispano, & exercitus Catholicus ibi vix pedites 24000. equitesque 7000. numerabat. Fœderatorum autem Ordinum Copiae peditum 42000. equitum 17. Qua imparitate, ac fœderum paucitate non obstante, Anno sequenti, post captum Burgerhoutum, Vallonesq; ad obedientiam Regis adactos, Traiectum obsidere cepit, ligone ipsemet fossor, & fascium comportator alys exemplo praelucens, potius quam verbis, tandemque quarto ab obsidio mense Traiectum expugnauit; in quo post triduanam depopulationem praeda militum ad decies centena millia aurcorum ascendit; ipse autem victor, ubi ab egritudine conualuit, Triumphantis more Traiectum ingressus est die 21. Iulij: & hac expugnatio peperit Regi Buscoduci, & Machlinia deditioem. Multa alia reliqua, & sequenti anno Regi proficua per ALEXANDRVM gesta pertransco, & ex Anno MDLXXXI. Seligo Tornaci deditioem, ad quam Tornacenses compulsi; triumphanti enim ingressoq; urbem die S. Andrea festo non solum à Farnesianis, sed etiam à Tornacensibus acclamatum est: Serenissimo Principi Vitam, & Victoriam; & ab alijs Fortissimo Imperatori Vitam, & Victoriam. Aldenarda verò obsidio capta Kalendis Maij Anni 1582. duplici euentu inlyctum reddidit ALEXANDRVM, Germanae enim legioni in seditionem versa, ipse solus eorum hastis immistus, eorumque vexillifero arrepto, minatus decimationem, reliquos omnes compescuit, meruitq; timeri nil metuens, ut de Iulio Cesare canit Poeta. Imò Alphonsus Vasquez scripsit, Nullum ex omni retro antiquitate facile dari, qui militarem seditionem, audaciori aggressione, maiorique sui periculo compresserit. Paulo post inter praedandum cum primoribus exercitus sub Aldenarda munitionibus, cum bombardae globus ex hostili muro explosus quosdam commensalium necasset, rogatus ALEXANDER ut inde statim abscederet, negavit velle se Aldenartibus hanc gloria ansam concedere, iussitque amoueri lintea sanguine aspersa, & super tympana, alia extendi nouasq; inferri epulas, intrepide praepium continuans. Capta est Aldenarda quinta Iulij, unde Lanua scripsit ad Oraniam: Quoniam Princeps Parmensis in potestatem redegit Aldenardam, ad quascunque arces ille amouerit exercitum, portas illicò pandendas &c. neque enim munitionem vllam virtuti fortunæque Alexandri inexpugnabilem fore, post expugnatam tam celeriter Aldenardam. Nec fefellit Lanuam multiplex euentus; si quidem anno 1583, Dunquerca ab ALEXANDRO, die 10. Iulij obsessa, dedita est die 16. & Neoportum 23. Iulij, & paucis diebus in Flandria, Rupelmunda, Axella, Vlstium, Midelburgum, Alostum, & Anno 1584. ad deditioem compulsi Ipras, Brugas, Teneramundam, soloque terrore nominis Gandauum. Quodque mirabilius est, dum totus Antuerpiae obsidenda incumberet Anno 1585. Bruxellas tamen Neomagum, & Mechliniam interim ad deditioem coegit, mensibus Iunio, & Iulio; iamque 21. Iunij Placentia restituta fuerat Parmensi, renocato illinc praesidio Hispano.

Antuerpiensis autem obsidio, & ad deditioem compulsio, supra omnes memorabilis ALEXANDRVM Macedoni Magno Tyrum expugnanti equalem, sed Iulio Casari Rhenum aestiuo tempore ponte domanti superiorem reddidit: Pons enim supra Scaldim fluium Oceano immixtum pedes 2400. longus, tam ingeniosa nauium colligatarum structura iniectus, & 24. Februarij
absolu-

absolutus est eodem Anno 1585. ut hostes ipsi confessi sint: supra humanam fidem fuisse, am-
nem huiusmodi mortalium manu intercludi potuisse. Ipsemet ALEXANDER in DEVM O. M.
retulit acceptam tum mentem pontis huius construendi, tum felicitatem operis: quandoquidem
nusquam Vulcanus Neptuno iunctus incendiarijs ingentium nauium molibus, vllam Ciuita-
tem, vel arcem propugnarunt, sicut Antuerpiam, ad infrigendum deturbandumq; pontem;
tanta constantia tamen à Parmensi defensum, resectumq; ut exploratoribus ipsis ad illum con-
templandum admissis contestatus sit, aut sibi Antuerpiæ capta triumphandum, aut se sub illo
ponte tumulandum: Itaque die 17. Augusti dedita est ALEXANDRO Antuerpia centenis
millibus ciuium numerosa, & die 27. triumphali pompa illam ingressus est: Antea tamen
inter legatos pro deditioe Philippus Marnixius Aldegundius Antuerpiæ Consul, proluxa pa-
negyri Parmensem allocutus inter alia dixerat. Quod fieri potuisse solum credidimus, quia
factum esse conspeximus, cum flumine Maris auxilium trahente congressus es, atque aduer-
sus æstuantis Oceani furias, aduersus glacies, & certamina classium Scaldim, aut verius Ma-
re sub pontem misisti. At nos pontem non sine tuorum clade perfregimus: Tu à clade ani-
mosior, molem extemplo reposuisti; Nos Scaldim in campos auertimus, & nauigationem
alibi quæsiuimus: Tu hic quoq; Scaldim insecutus, nouo illum ponte secuisti, & transuerfa-
rium aggerem nauigaturis obiecasti. Nos aggerem inuasimus, perfodimus, viamq; nauibus
aperuimus: Tu victoribus pulsus, fissa occlusisti, spem nostris nauibus interclusisti. Quid
vlsquam machinarum est, quod non admouimus? quas vires classium, quæ miracula ignium,
quas natantium moles arcium non exprompsimus? Quantum ab ingenio, quantum ab arte
peti possit, cælum, mare, ac tantum non tartara in societatem, auxiliumq; conuocauimus.
Et his tamen omnibus, non modò à mœnibus nostris Te non abstraximus, non absterrui-
mus; sed etiam in aliarum clades vrbiū circumferentem arma, & victorias, irritauimus.
Rem perfecisti Princeps, qua veterum, recentiumq; temporum annales, maiorem vtique
non habent. Tu, dum, Antuerpiam toto belli conatu obsides, ceu nostri securus, simul in
Flandria Teneramundam expūgnas, & Gandauum fame subigis, simul in Geldria nobis
Neomagum eripis, simul in Brabantia Bruxellas, & Mechliniam ad deditioem cogis: sicq;
ad tres simul prouincias, dum vni insistis Vrbi, victorias ex victorijs tibi nascentes exten-
dis: Adeo committi vno cum hoste, magnitudini mentis tuæ parum est &c. Gloriam deu-
itæ Antuerpiæ, superi, & virtus Tua Tibi dedere ALEXANDER: & nobis aliquid gloriæ
posterius dabunt; quod à te non citò victi sumus. Hæc Aldegundius. Tum demum torquem
aurei velleris à Philippo Rege missum in triumpho adhibuit, & postea à Sixto V. accepit Ga-
lerum, & Gladium gemmis ornatos consecratosque. Pons Scaldis conuiuio proceribus exhibitio quasi
gloria ebrius, & suprema felicitate satur, triduo post destructus est, donata materia archite-
ctis Baroccio, & Plato. Sed in memoria posterorum, ac monumentis remansit, velut arcus
triumphalis quo ad immortalē gloriam conscendit ALEXANDER, manebitque perpetuò in
Templo Aeternitatis. Proinde non est opus reliqua huius Herois gesta commemorare, puta
Slusam Anno 1587. captam 9. Augusti, de qua Henricus Rex Gallia super mensa disserens
affirmarat, Non dubitare se, quin si Slusa ab ALEXANDRO Farnesio oppugnaretur, expu-
gnaretur; Nec partem Classis contra Angliam paratæ Anno 1588. cautè seruata; Nec Lu-
tetiam ab Henrico IV. die 12. Maij Anno 1590. arcte obsessam, sed ab Alexandro die 22.
Augusti solutam, illato Parisiensibus comæatu, & Henricum persequentem spe prælij elusum
incolumemque exercitum reductum in Belgium; Non denique eundem Henricum anno 1591.
auxilijs Angliæ, & Germania obsidentem Rotomagum infeliciter, utpote superuentu ALEXAN-
DRI, exturbatum. Nec mirum si Henricus admonitus de Humenæ Duce, nescio quid molien-
te, dixerit Nil timendum sibi ab eo viro, qui se pinguior esset, & vna plus hora somno in-
dulgeret; metuendum potius Parmensem Ducem, qui se gracilior esset, & vna minus hora
dormiret. Quin potius noctium partem non exiguam vigilabat, quando in Chartis Belgij
Geographicis, quas ego Parmæ vidi, compendia itinerum, & opportunitates locorum studiosè
discebat.

FORTEM, PRVDENTEM; ALEXANDRVM agnouistis, ni fallor, Nobilissimi Adolescen-
tes; agnoscite nunc eundem PIVM, utpote à Matre pijsima pietatis Austriacæ lacte nutri-
tum, & coniugis pientissimæ exemplis roboratum: Summa illi in Deum, pro cuius religione
contra Turcas, & Hereticos militauit, fiducia, & ante prælia vel obsidiones adorati prius
Numinis inuocatio: post victorias autem, ac triumphos publica, & presentanea gratiarum
actio in Basilicis tum DEO, tum DEIPARAE, cuius fuit studiosissimus cultor: potissimum
autem Antuerpiæ dedita cum in Basilica Virginis Beatiss. iussu ipsius vidisset restitutam suo
loco Imaginem Dei Genitricis, ipso triumphali die palam gaudium suum testatus est hisce
verbis; Quod eius instinctu suscepta, eius ductu absoluta feliciter expeditione, Dominam
suam

suam in sedem ex qua sacrilagè deiecta pridem fuerat, pijs ac fortibus armis Catholici Regis, aliquando restitutam videret, atque adoraret. In ingressu locorum expugnantium inter primarias curas fuit consulere feminarum pudori, & Sacris Virginum Gymnæis. Nonesio autem expugnato, Gubernatoris uxorem, & sororem speciosissimas ad ipsum adductas, ne aspiciere quidem voluit; ratus Christianum Principem non minus decere modestiam, & castimoniam, quam decuisset olim Alexandros Macedones, ac Scipiones, & hanc esse maximam victoriam, seipsum in hoc pugna genere vincere. Traiecto expugnato insperat Rex Philippus Arcem urbi imponi; at ALEXANDER, eius loco Collegium Societatis Iesu fundandum duxit, ut Patrum nostrorum opera Traiectenses melius, ac stabilius, quam quavis arce in vera Religione, ac Regis fide continerentur: In quem pariter finem, delecto in sui Confessarium ex eadem Societate Thoma Saillio, communicatoque cum eo consilio Missiones castrenses instituit, in quibus multi Societatis Nostrae operarij, milites in vera fide, & moribus instruerent, Sacramenta ministrarent, discordes conciliarent, moribundis adessent. Ipse verò si quando aeger decumbebat, statim accito confessario, animum expiabat, ac caelesti pane se muniebat. Tandem post auxilium Rotomagensibus allatum, ex vulnere ictu sclopi accepto, & inde sanguinis efluvio in hydropem lapsus, Anno MDXC. Atrebat in Cœnobio S. Vedasti grandis illa anima ad CHRISTVM abiit, cum ipso, ut par est credere aeternum triumphatura in caelis, quæ tam piè pro Regum Rege militando, toties triumpharat in Terris.

RANVTIVS, Alexandri prædicti, & Mariae Lusitanae filius à parente ipso in equestri arte instructus, & si bellandi occasio non defuisset dignissimus hac quoque in parte tanti Patris futurus imitator; ita se ad pacem, instittamque tuendam contulit; ut totus oculus, totus auris, imò totus cor, & totus mens, quid rerum in Europæ aulis tractaretur inuestigaret, eo sine, ut non sui tantum Ducatus securitati, sed aliorum quoque commodo inuigilaret monitisque saluberrimis, opportunisque consilijs amicos Principes adiunaret: Certarunt in eo industria in opibus amplificandis, & liberalitas in illis impendendis. Vias publicas præcipuè Aemiliam intra suam ditionem lapidibus stravit Arcem Parmensem à fundamentis extruxit, & regia munificentia Clementem VIII. Ferraria Anno 1598. diuersantem sibi demeruit conciliauitque. Tanta verò fuit in eo comitas, quamvis ad gravitatem maiestatemque composito, ut priuatis quoque viris illum reuerentibus, identidem delecto capite salutis vicem redderet, Ad Laurentanam Virginis Aedem non semel pedes peregrinatus est, amplissimis muneribus suæ monumenta pietatis ibi relinquens; & postrema vice in reditu, vidi egomet illum in templo Regensi coràm Sacratissima Deiparæ imagine humi prostratum cum lacrymis diu precantem. Denique hic est ille RANVTIVS, qui & Vobis Collegium istud Nobilium fundavit, & Nobis Vniuersitatem istam Collegiumque S. Rochi annuis redditibus, effusa liberalitate, dotauit. Ut nobile problema sit utri tanto Duci plus debeamus: Profectò prudentissimus ille Dux Societatis nostra homines, impensè amauit, astimauit, sustentauitque; Parmæ, ac Placentiæ, agnouitque se redamari ex corde, obsequioque non ficto coli, quando Congregationis Prouincialis occasione in Parmensi Collegio una cum Eminentiss. Cardinali ODOARDO fratre conuiuio, & eruditis apparatus, atque encomijs exceptus, confessus est, Nullam in vita sua diem iucundiorum expertum esse, qua, inquit, inter meos Patres agnosco quanta sinceritate suum erga me meamque Domum affectum demonstrariunt.

ODOARDVS Dux Anno MDCXII. 28. Aprilis natus, & in humanioribus, ac ciuilibus litteris educatus, tantam indolem ad virtutem præse tulit, eamque sic excoluit, ut quandiu vixit, vitiorum osor scelerum vindex, & recti honestique assertor eximius fuerit. Sollicitus à Nobili aula viro ad venereæ voluptatis, ex nescioqua non ignobili femina specimen capiendum; verecundia simul, & iracundia erubescens, illum asperrimè increpuit, affirmans; sibi certum fixumque esse, virginitatem suam illibatam ad primam suam Sponsam asserre; nec ita multo post illam facem libidinum ab aula eiectam, priuauit munere quo fungebatur. Erga prudentissimam sui parentem, defuncto RANVTIO Patre semper obsequentissimum se præstitit. Porro sicut in alijs, & pro alijs iustitiam incolumem, & unicuique ius suum illasum restitutumque volebat: ita sui iuris tenax, suarumque ditionum, ac priuilegiorum, ut putabat conseruator, aut recuperator esse totis viribus conatus est, nec se vel tantillum in existimatione, aut principatus portione ladi quantum in ipso fuit, passus est. Itaque preferenda, & generosa eius magnanimitas, contra potentiores se principes illum armauit: sed ordinatè adeo & tanta cum exercitus disciplina, per eorum ditionem copias suas perduxit; ut visus sit ille transitus amicorum potius, quam hostium, eademque moderatione oblatas sibi Imolæ clauas à Gubernatore, recusauit, contentus portas custodire, donec omnes ipsius milites ingrederentur hinc, illinc egrederentur, absque ulla molestia ciuibus illata. Non enim contra Summum Pontificem, statumque Romanæ Ecclesiæ, cuius Vexillifer erat; sed contra alios à quibus se laesum reputabat,

arma

arma circumferre profitebatur. Certè gemina illi occasio belli capescendi oblata, palam fecit, quantus maiori, ac meliori opportunitate armorum futurus fuerit ALEXANDRI Aui sui nobilis emulator: nisi eum prematura mors die 10. Septembris Anno MDCXLVI. pace iam cum omnibus peracta, ad pacis aeterna requiem transtulisset.

RANVTIVS II. ODOARDI filius, natus Anno MDCXXX. Septembris die 17. Sacris D. Francisci Stigmatibus insigni, eruditusq; disciplinis Christiano Principe dignis; quia viuit adhuc, admirandus potius amandusque est, quam prolixiori elogio pangendus pingendusue; ne dum viuens laudatur, inuitus ledatur, & qui virtutes ceteras in eo commendat, illarum custodem offendat, nempe modestiam. Vtinam ergo diutissime viuat differanturq; (si tamen differri possunt) tanti Principis encomia in illud usque tempus, quo longiore fructu virtutum eius, nulla illarum violari ab encomiaste possit. Tunc enim verò securius ad calum usq; extolletur ipseus rara, & singularis castimonia, effusa in merentes, aut indigos liberalitas; tranquilla benigni vultus maiestas, sincera in subditos charitas, oculatissima pro bono publico prouidentia; religiosissima in DEVM pietas, eiusq; Sanctissimam Genetricem, triplici iam peregrinatione, cum Serenissimis suis coniugibus ad Lauretanam Aedem celeberrima: Prudentia denique tanta quanta opus fuit in peste à suae ditionis finibus auertenda, & difficilissimis temporibus inter discordias Regum Principumue, tanta dexteritate vtendo, vt ijs inoffensis, inoffensus, & ipse, sibi suisque subditis otium honestum, omni negotio utilius fruendum seruauerit. Nouerat enim FARNESIANVM Liliū sobolem esse, aut specimen aetheriae Iridis, & nisi aliunde necessitas, ad arma compellat, Arcum sagittis vacuum, in signum pacis, ac fœderis eligendum palamq; erigendum esse.

Vestrum iam est NOBILISSIMI Parmensis istius Collegij CONVICTORES, ex Iride FARNESIANA, tricolore Pietatis, Sapientiae, ac Fortitudinis speciem studiosa amulatione in vobis exprimere; neque vnquam obliuisci, quin etiam perpetuis ingenui gratique animi monumentis, coram vestris consanguineis Ciuibus contestari, quanto Collegium istud à RANVTIO I. fundatum, RANVTIVS alter accita gloria amulator, incremento celebrius, frequentiusq; reddiderit, & quam singulari erga vnumquemquam vestram Benignitate, Munificentia, Protectione, Vigilantia, & Charitate, non tanquam alienigenas, sed perinde ac suos proprios liberos, & charissima sibi pignora, satagat, vt qui ex diuersis Europa locis istuc conuenitis NOBILES; ex isto conuictu in patriam quisque suam reuertamini NOBILISSIMI.

* * *

